

Het ontstaan en de groei van de N.V. Koninklijke Nederlandsche Zoutindustrie

Dr. Seijer Troost

Akzo Nobel Industrial Chemicals

Chemie-Historische Groep KNCV

Hengelo ,19 september 2014

Dr. Seijer Troost

KONINKLIJK ZOUT




AKZO NOBEL

Dr. Seijer Troost

KONINKLIJK ZOUT



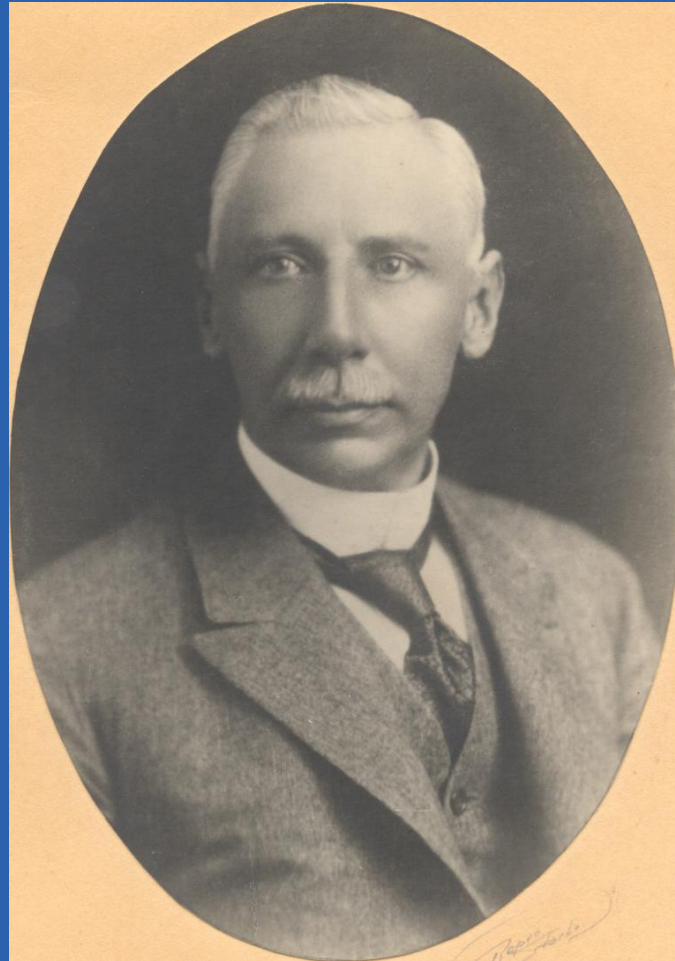
AKZO NOBEL

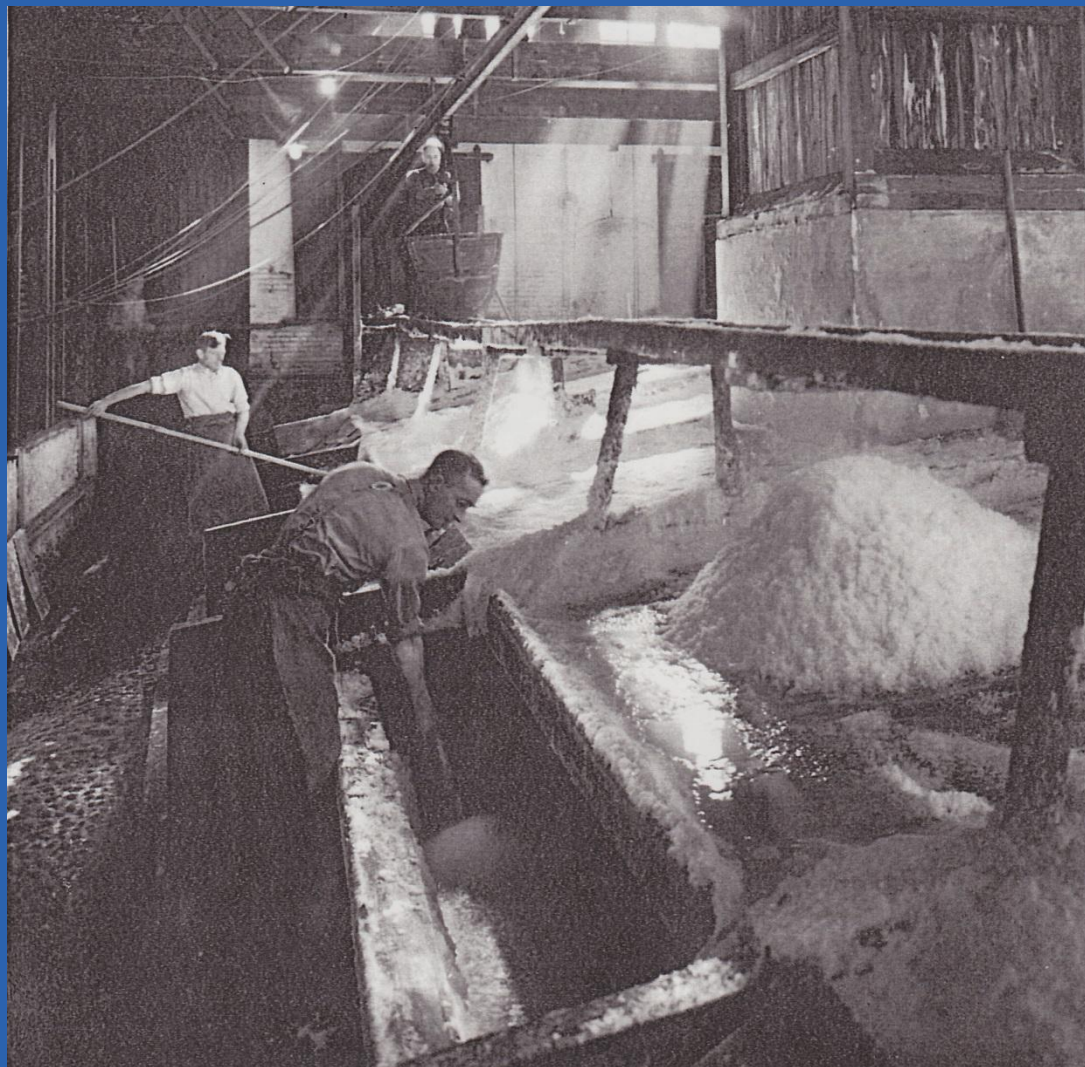
KNZ 50 jaar ,1968,
boek "Het Zout der Aarde "



IN 1886 LIET DE EIGENAAR VAN HET
KASTEELTWICKEL OP ZIJN LANDGOED NAAR
WATER BOREN. HIJ VOND PEKEL.....
DE 200 MILLIOEN JAREN OUDE SCHO-
NE SLAAPSTER WAS GEWEKT. HET
ONTWAKEN DUURDE 32 JAAR.
OP 13 JULI 1918 WERD DE N.V. KONINK-
LIJKE NEDERLANDSCHE ZOUTINDUSTRIE
OPGERICHT. DE EERSTE FABRIEK STOND
IN BOEKELO

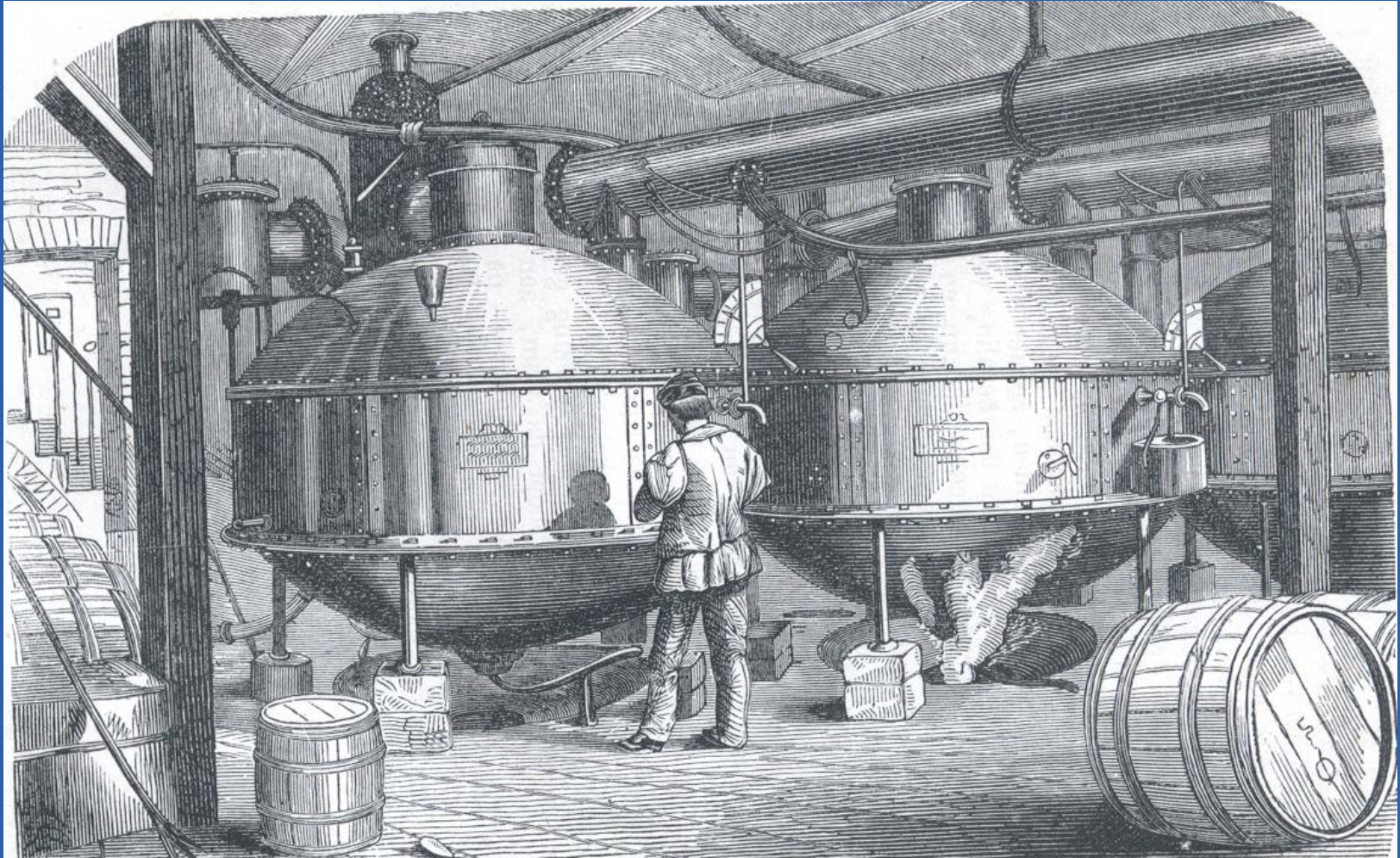
Jacob Pieter Vis (1858-1924)







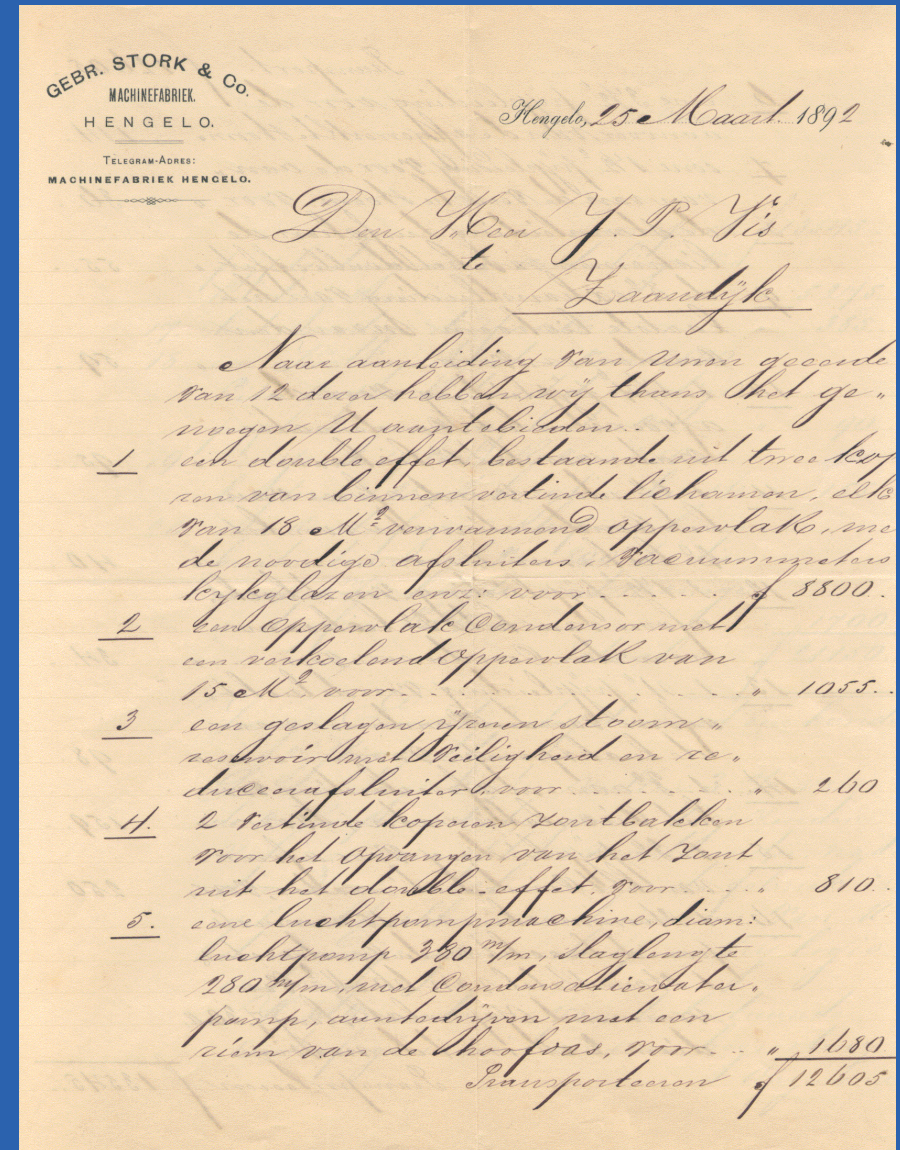
Vacuumpan in de suikerindustrie



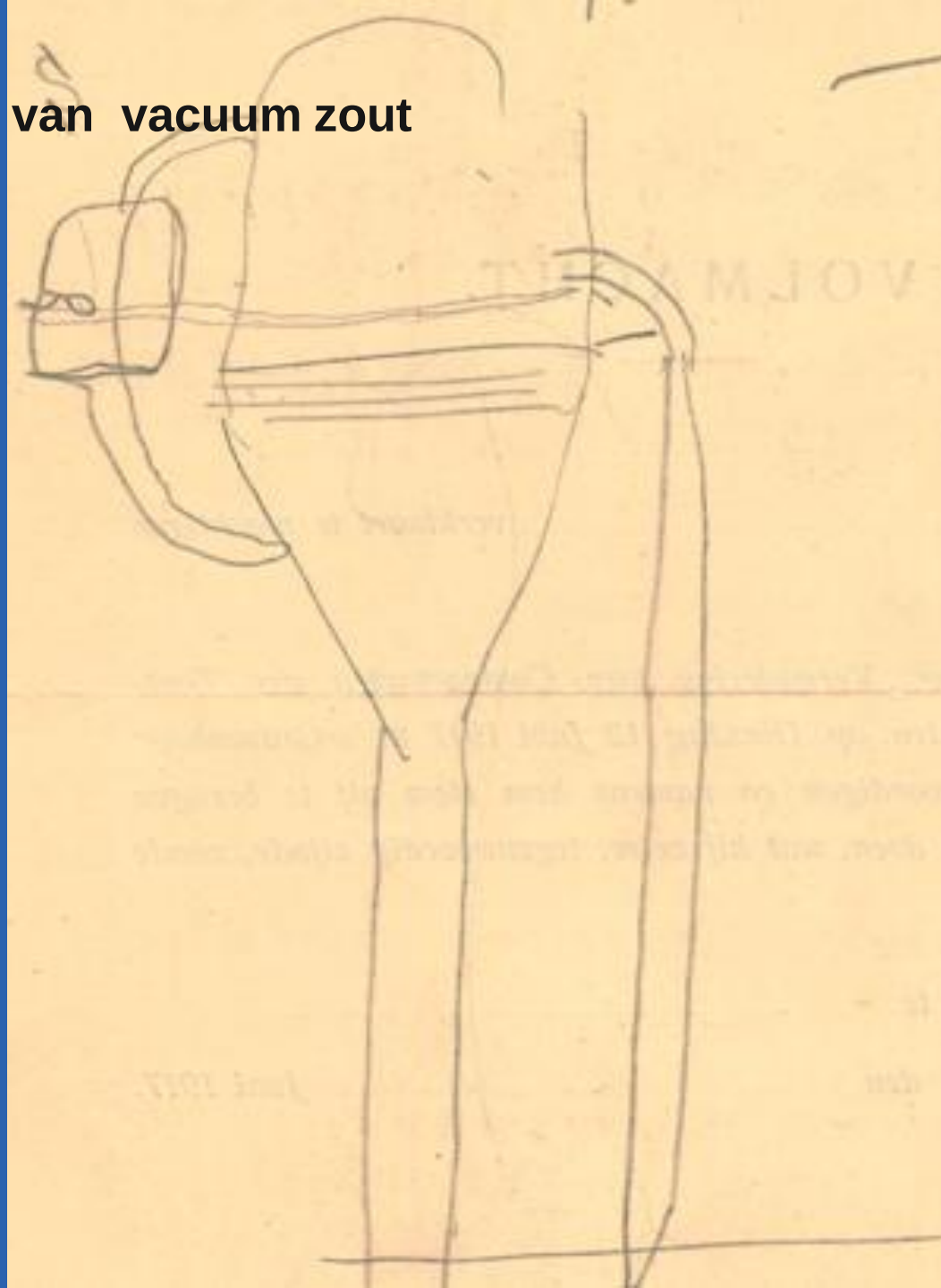
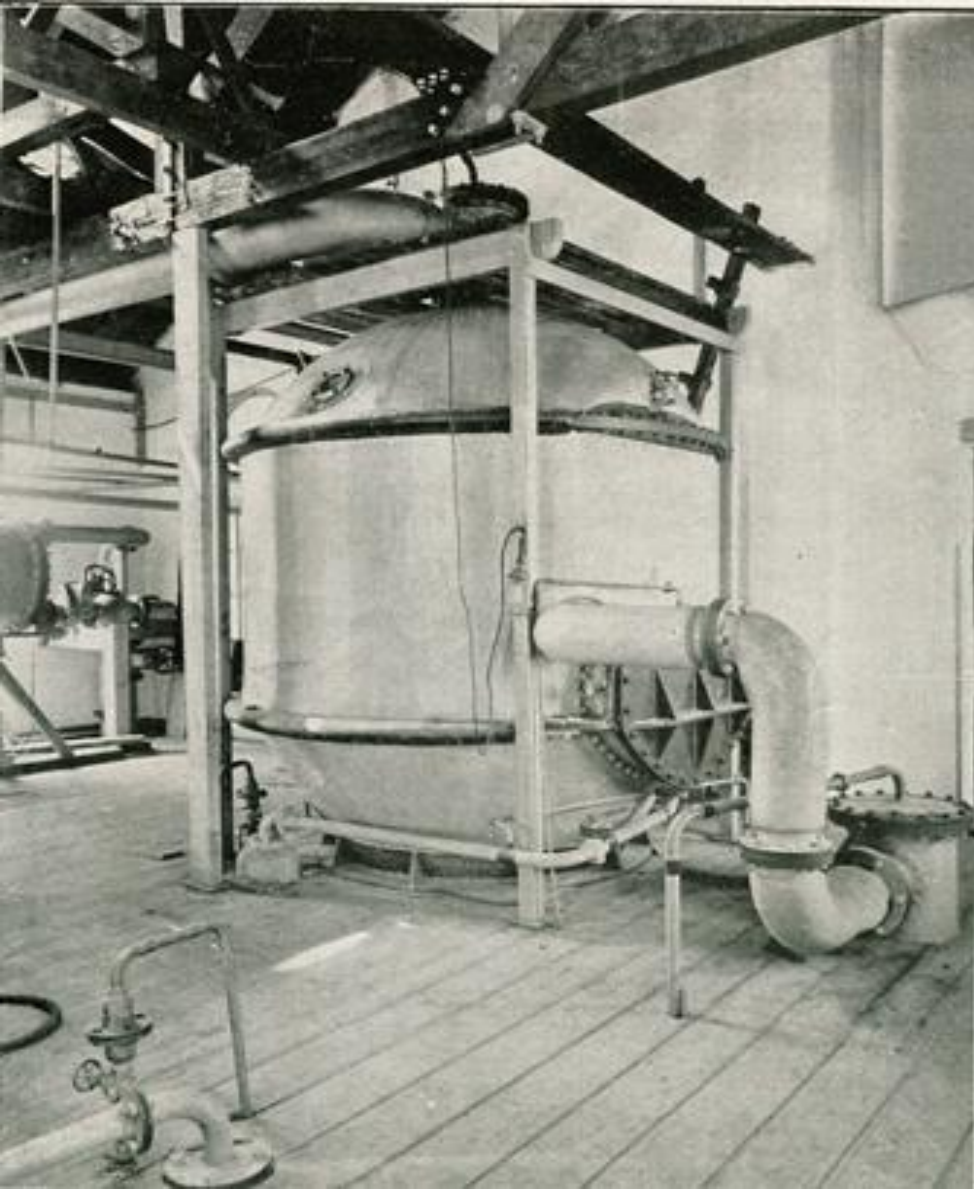
Samenwerking met Gebr. Stork & Co

- 1892

J.P. Vis bestelt bij Gebr. Stork & Co een double effect bestaande uit twee koperen van binnen vertinde lichamen elk van 18 m² verwarmend oppervlak met oppervlak condensor, luchtpompmachine en een 15 pk stoommachine totaal f 21.150,=.
Montage 3%
Capaciteit 8000 kg zout in 24 uren.

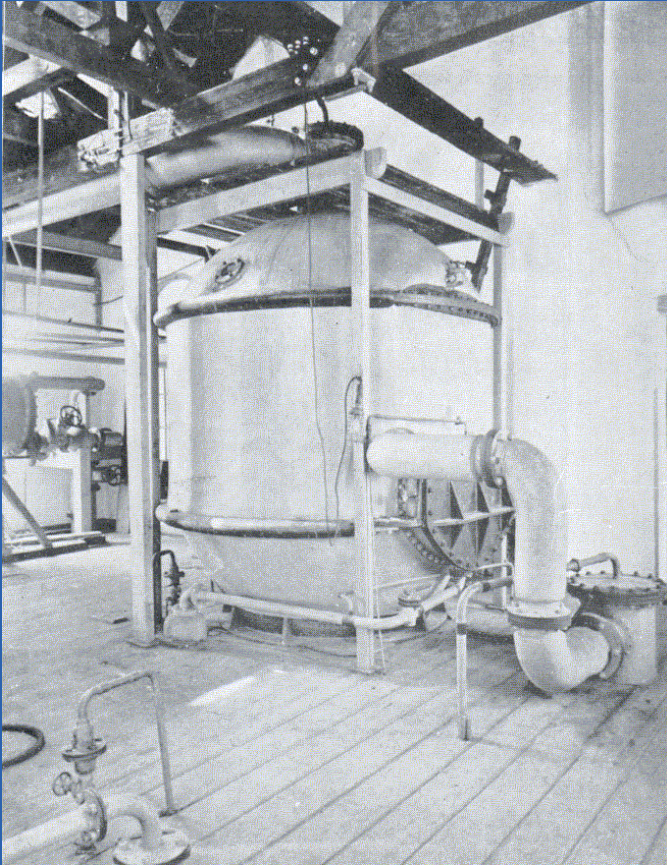


Jacob Pieter Vis ontwerp van vacuum zout verdamper

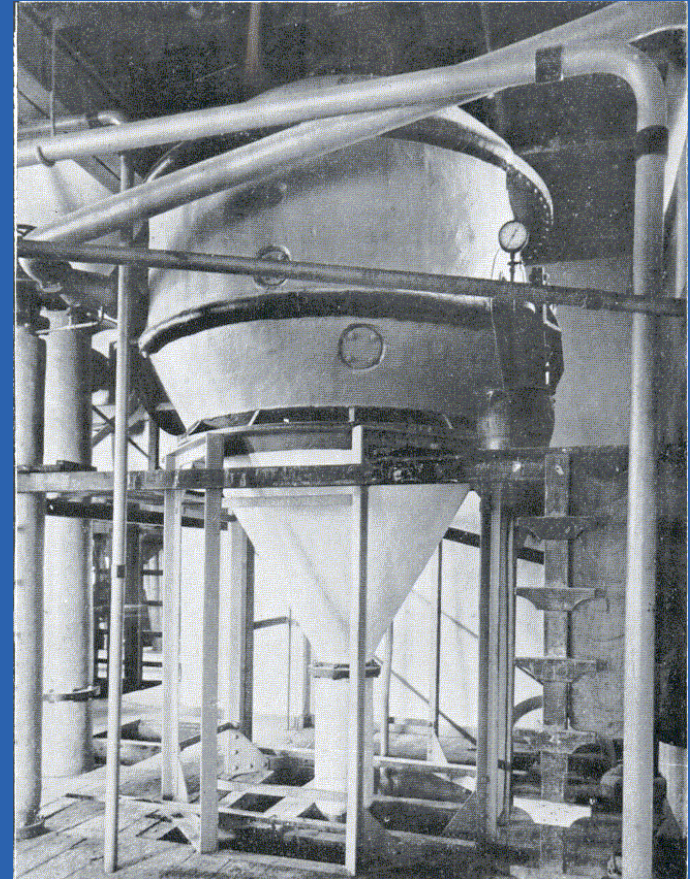


Double effect verdampers in de fabriek

1894



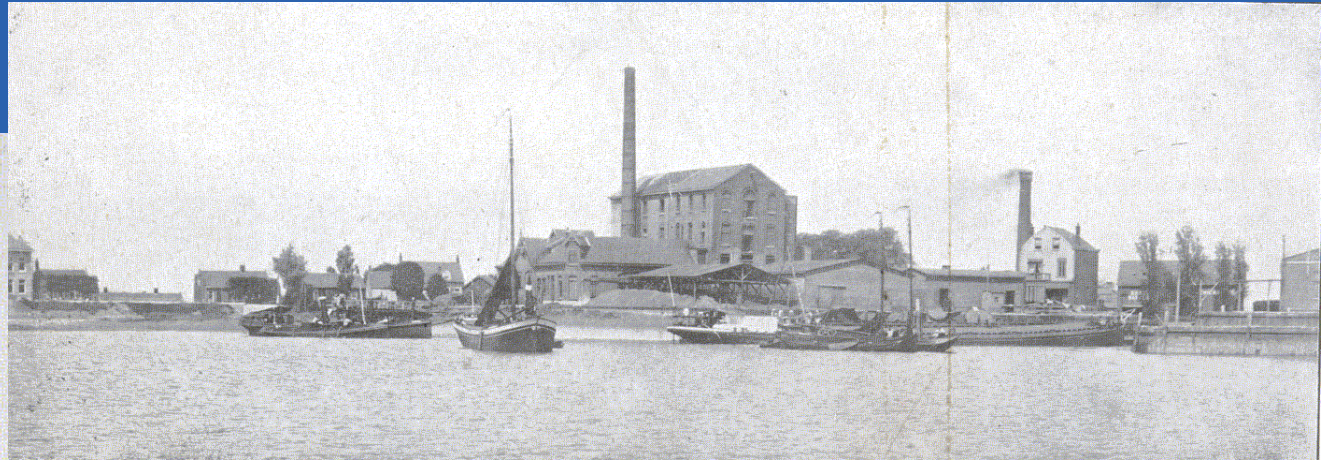
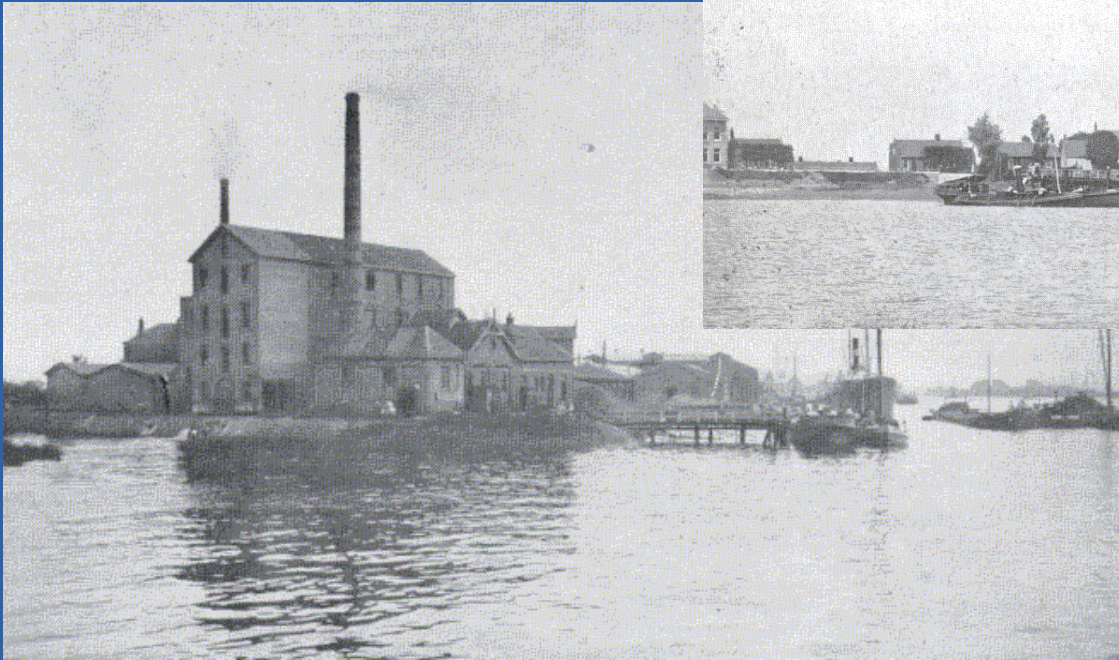
1906



Eerste effect.
Tweede effect.

Kooktemperatuur 80 °C
Kooktemperatuur 65 °C

- 1886-1892 Zaanlandsche Zoutziederij J.P. Vis in Zaandijk
- 1892-1906 Zoutziederij Kolff&Vis in Kralingscheveer
- 1906-1958 Rotterdamsche Zoutziederij v/h Kolff&Vis



Kralingscheveer Vacuum Zoutfabriek Kolff & Vis



Reclame voor het zout van Kolff&Vis



Het Zout der firma Kolff & Vis

is blinkend wit,
en nagenoeg volkomen zuiver;
de Pekel daarvan is geheel kleurloos.

Het bestaat uit uiterst fijne en regelmatige
kristallen, waardoor het minder ruimte
inneemt.

Daarom, en omdat het **sterker** is neemt
men **twee lepels** van dit in plaats
van **drie lepels** gewoon zout.

Het is in een woord:
het Beste, Aangenaamste
en Voordeeligste Zout.

Vraagt daarom Uwen Leverancier:

Rotterdamsch Zout.

Het strategisch denken van J.P. Vis

Memo aan Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid (1901)

- 57.000 ton zout wordt gemaakt door 36 zoutzieders
- Nederland geheel afhankelijk van import van steenzout

Oplossing : grote moderne zoutfabriek volgens proces Vis
: opsporen en ontginnen van zout voorkomen
in ons land

Kosten : fl 12 mln, belofte meer dan 10% dividend per jaar

Saline Eibergen (1902)

Capaciteit 8.000 ton vacuum zout /jaar

Boring tot 751 meter onder maaiveld

Kosten mislukte boring: fl 33.546,46

Gevolg: oprichting dienst Rijksopsporing
van Delfstoffen

Het zout in Twente is gevonden

NIJKSOPSPORING VAN DELFS ZOUTEN
INGESCHIEDEN-DIERKUNDE
DR. W. A. J. M. VAN WATERSCHOOT VAN DER GRABT,
CREMERWEG 6,
15-GRAVENHAGE.

24 Mei

Heer gunde Heer

I zal de intensie van het
Buurst by Haaksbergen mit
bring al by 270 m diepte in het
gout zitten. I was ook pech te
Eibergen!

Met bleefde goud te vinden.

Uwatenburgdijk

Wet ontginning van steenzout bij Buurse

21 december 1916	samengaan J.P. Vis met vd Schalk
26 februari 1917	indiening 1 ^{ste} ontwerp
16 mei 1917	behandeling Tweede Kamer verworpen met 43 tegen 21
8 december 1917	samengaan J.P. Vis met Zout-Conventie
28 februari 1918	indiening 2 ^{de} ontwerp
24 april 1918	behandeling Tweede Kamer wetsontwerp aangenomen 49 tegen 9

Wet tot ontginning van steenzout bij Buurse

Aan de Staat wordt concessie verleend en het eigendom toegekend van de zoutmijn.

De Staat verleent het uitsluitend recht tot ontginning van de zoutlagen aan de N.V. Koninklijke Nederlandsche Zoutindustrie

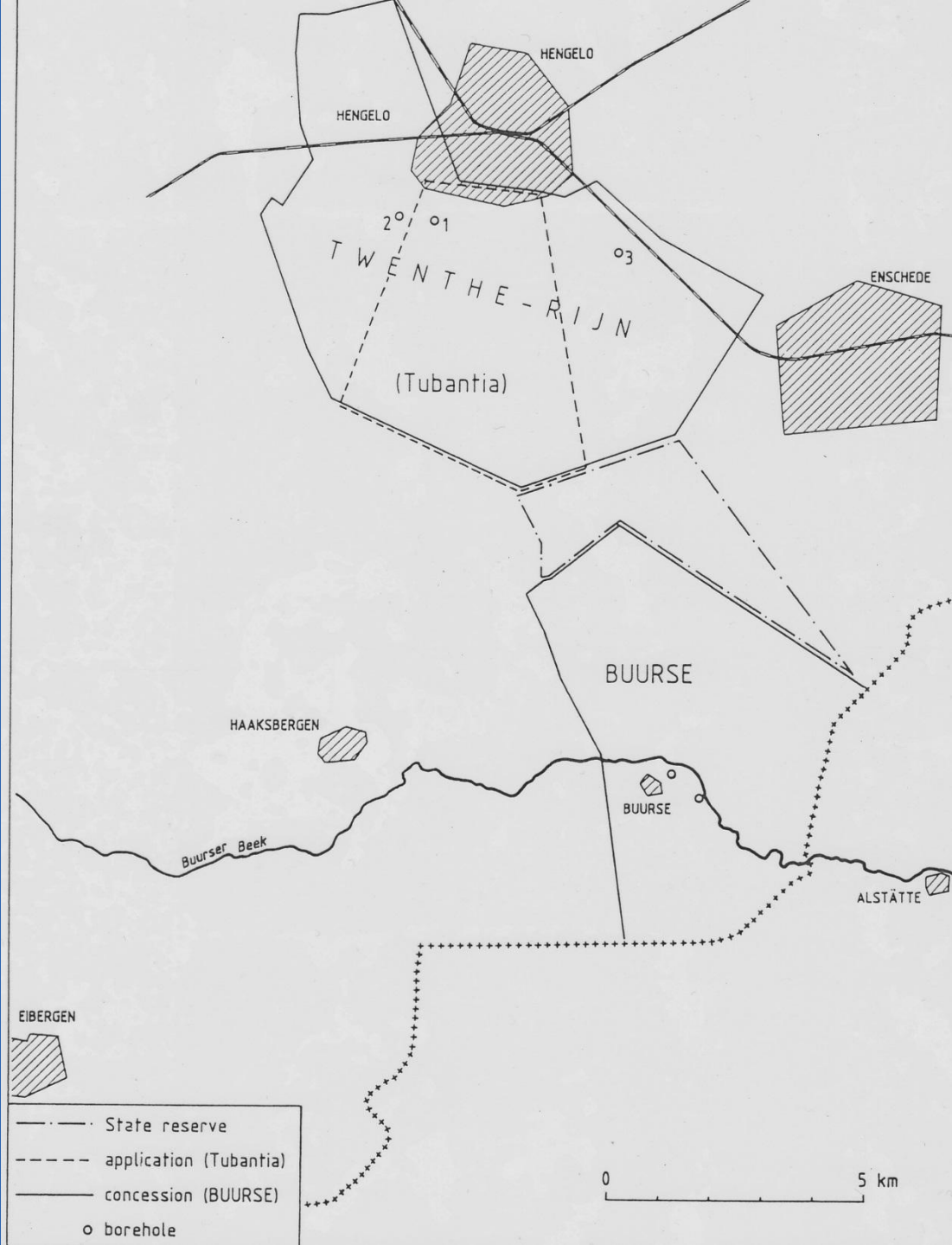
Oprichting N.V. Koninklijke Nederlandsche Zoutindustrie

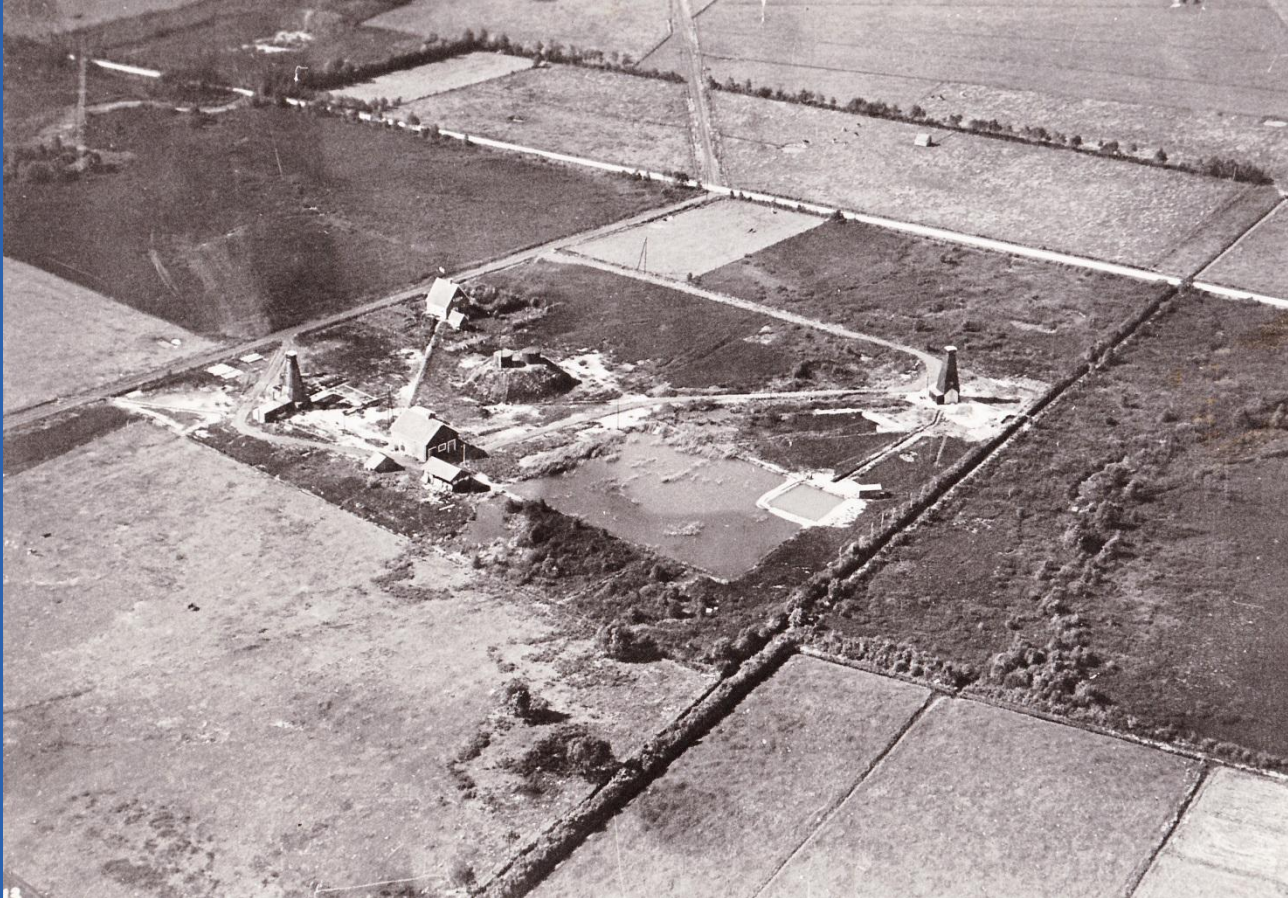
1918

- | | | |
|-----------|-------------|--|
| 18 | juni | wet getekend door Koningin Wilhelmina |
| 26 | juni | op te richten Nederlandsche Zoutindustrie
krijgt predicaat Koninklijk |
| 9 | juli | wet in Staatsblad |
| 13 | juli | akte van oprichting N.V. KNZ |

Exploitatie Overeenkomst

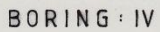
- Artikel 5 De Staat ontvangt, zonder het doen van enige storting in geld, 150 aandelen der Vennootschap
- Artikel 7 Van 1 januari 1934 is de Staat bevoegd door naastig van de nog niet op naam van de Staat staande aandelen der Vennootschap aan de overeenkomst een einde te maken.





1918
8 BORINGEN 1919 - 1951

TOTALE PRODUKTIE 1.500.000 TON


$$V = 128.000 \text{ m}^3$$

256.000 TON

STOOTBOORSYSTEEM

PEKEL ←

E-WATER

MAAIVELD

– 52 m

25m

– 52m

25m

A diagram of a horizontal beam with a downward-pointing arrow labeled P at its center.

 $10m^2$

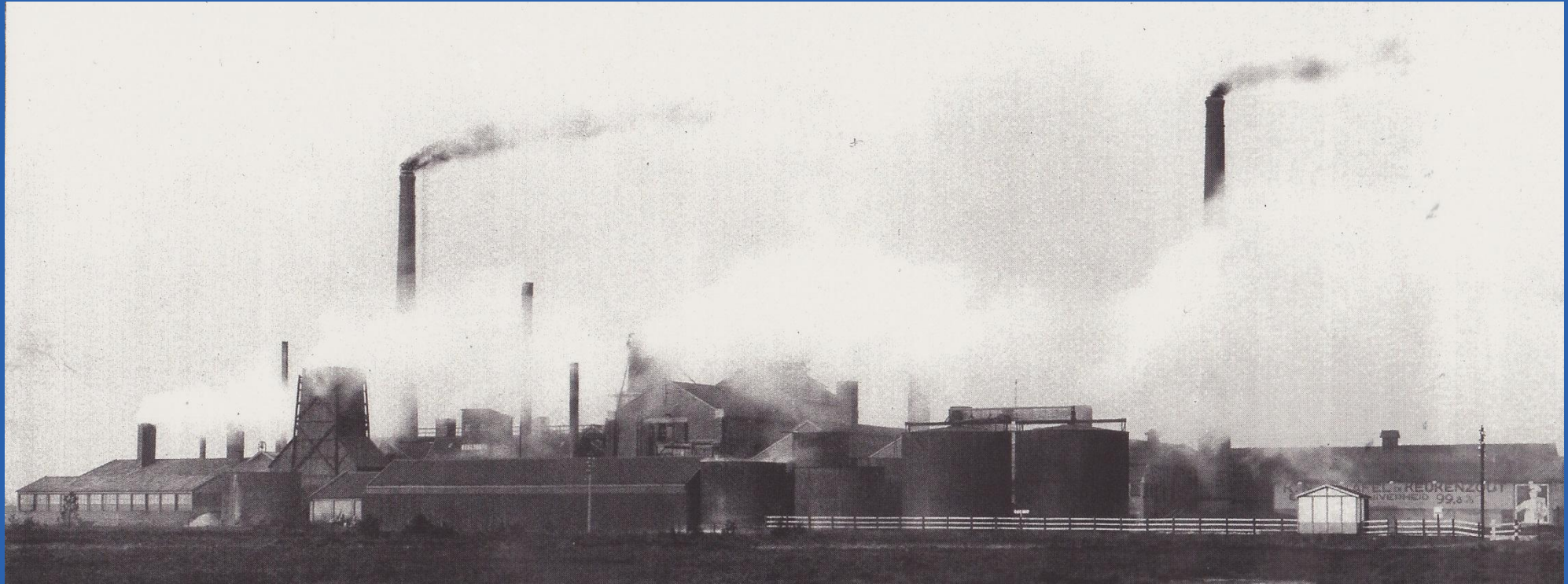
11

65m

$$\begin{array}{c} 65111 \\ \diagdown \quad | \quad \diagup \\ \times \quad \times \quad \times \end{array}$$

ZOUT

Saline Boekelo

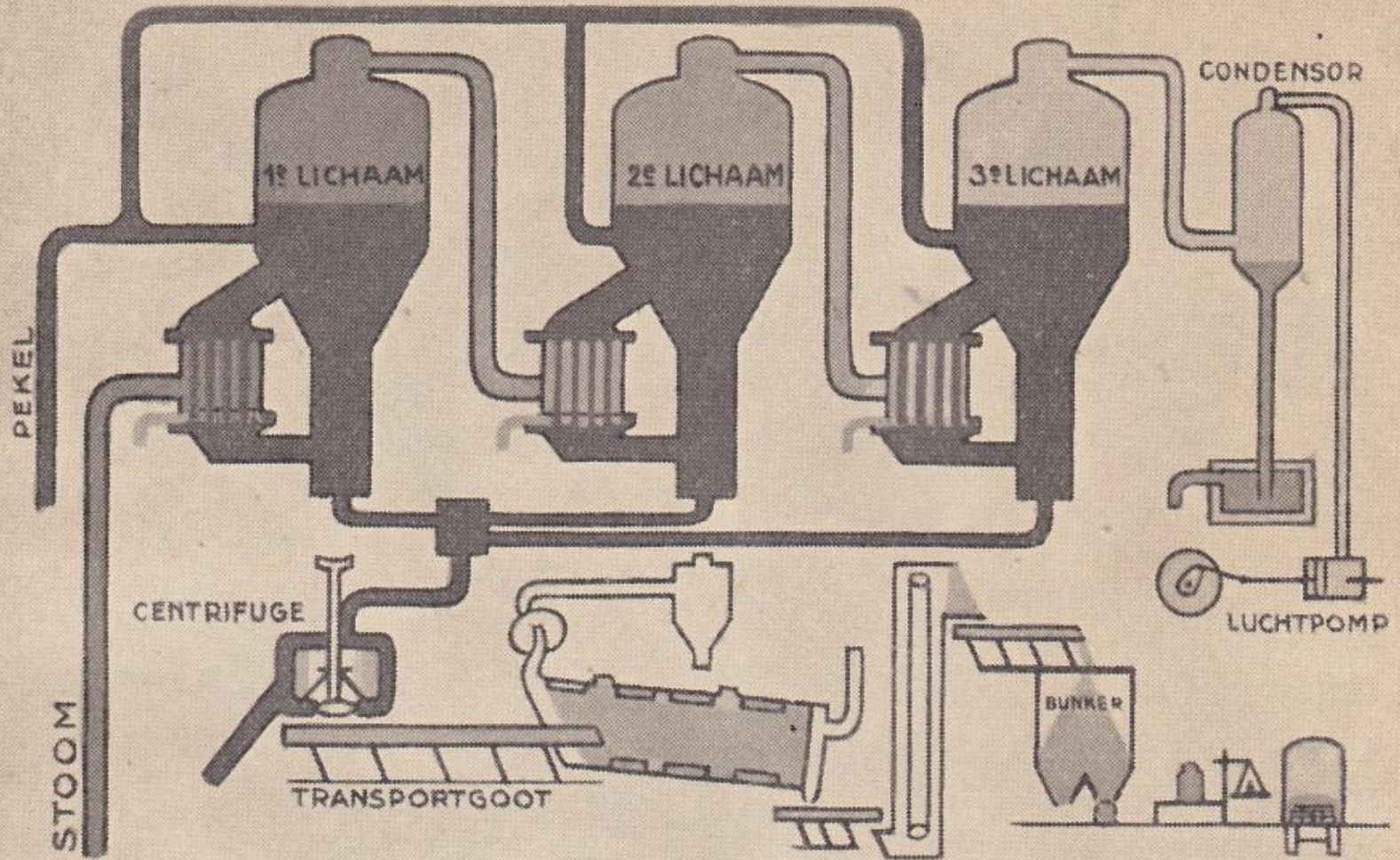






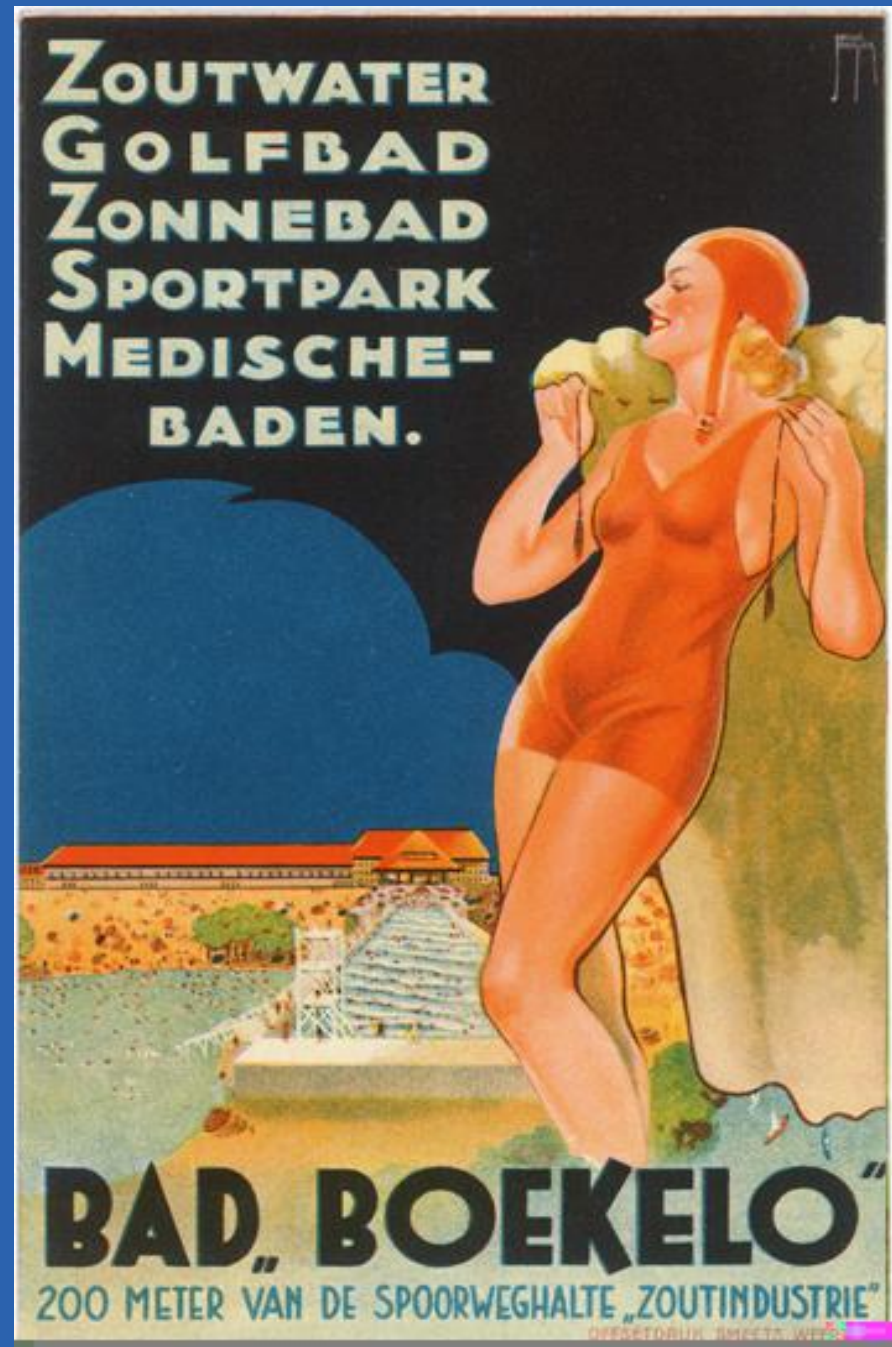
Ir GEURT DE HAAS
15 April 1949 †

INDAMPINSTALLATIE





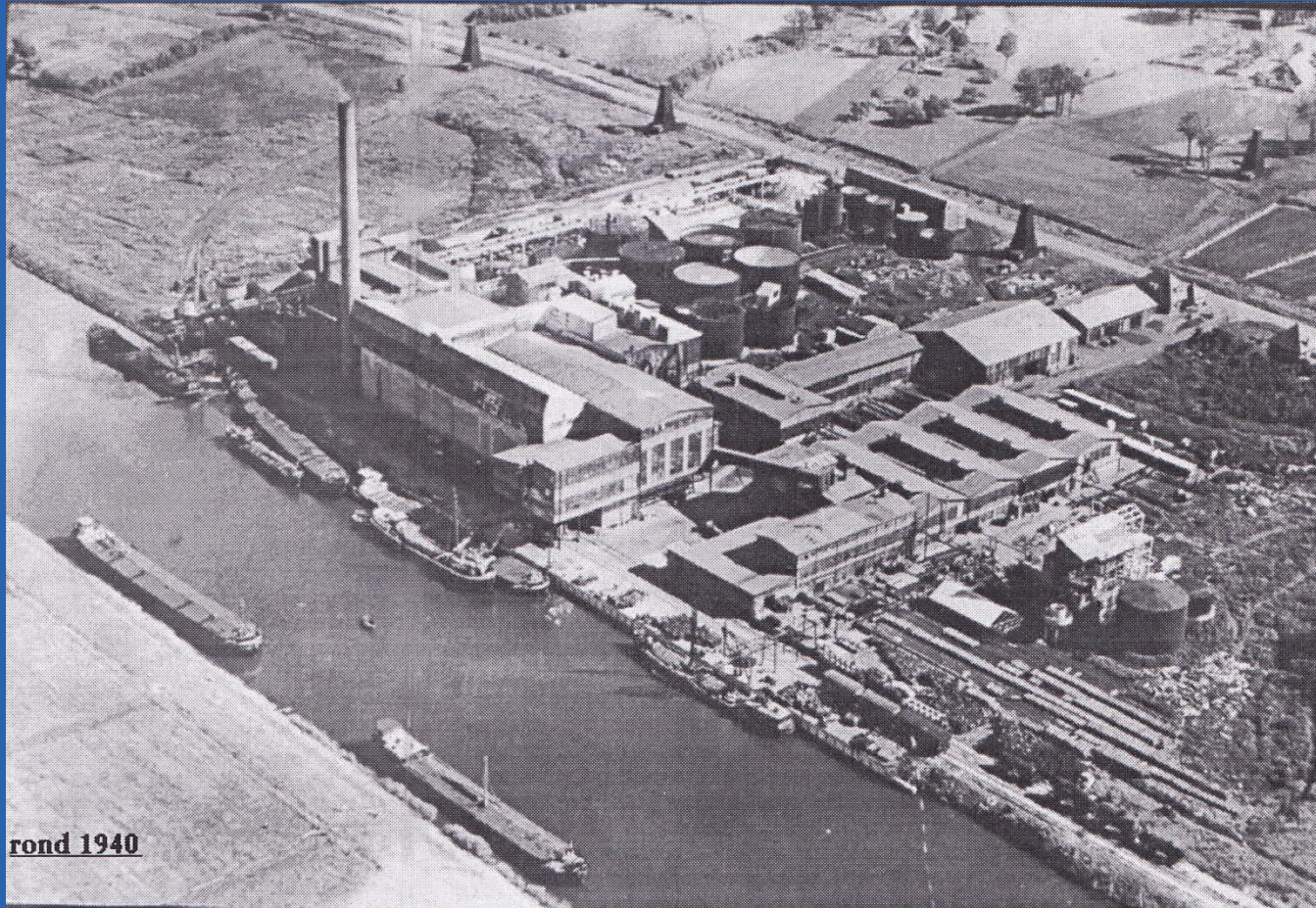
Reclame Bad Boekelo

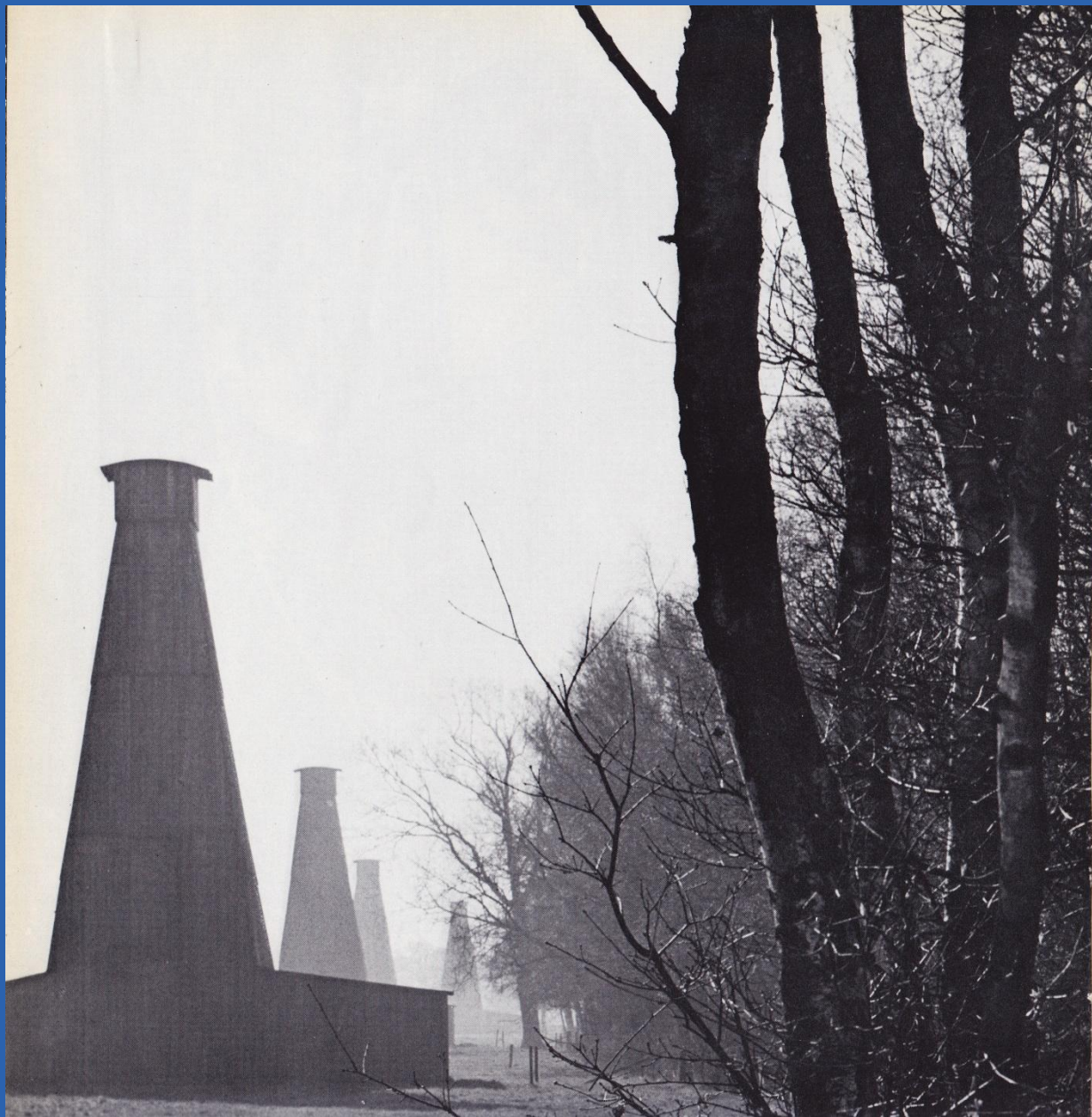


Opening KNZ Hengelo op 23 april 1937



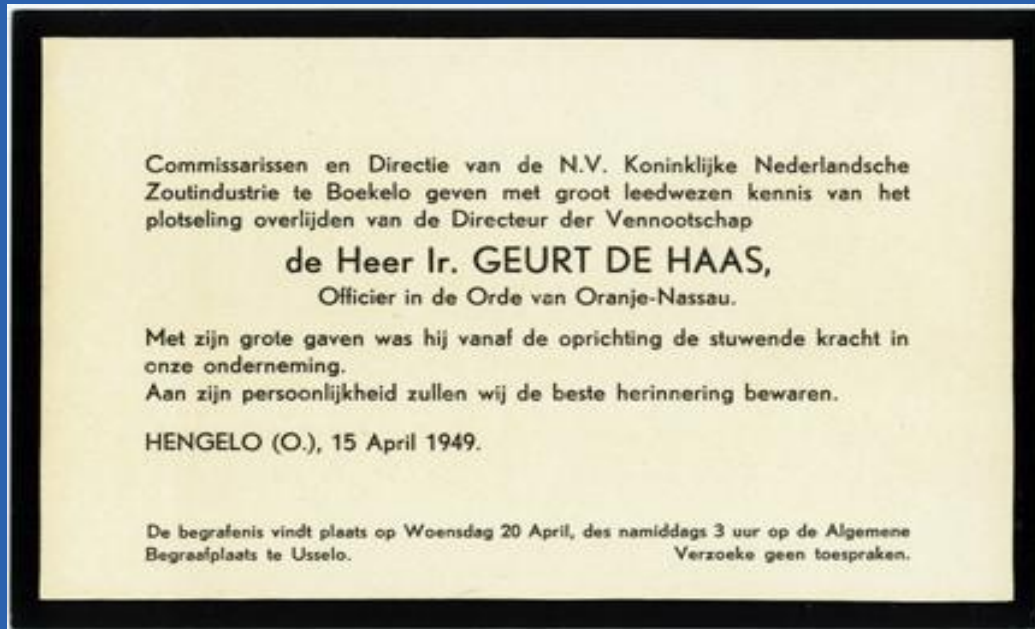
KNZ locatie Hengelo





De plotselinge dood van Geurt de Haas

Zijn grafsteen in Usselo

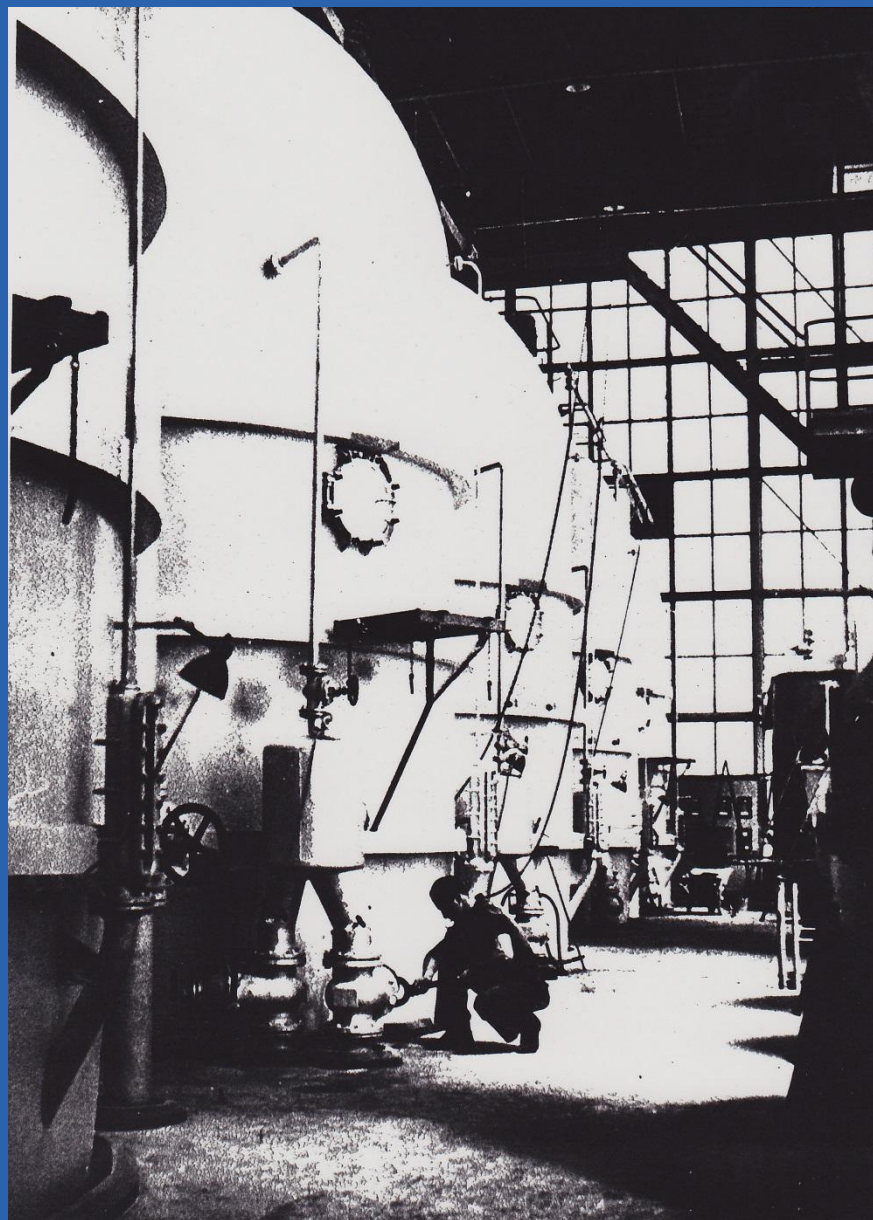


**Ir H.M. van Mourik
Broekman,
Directeur KNZ 1949-1969**



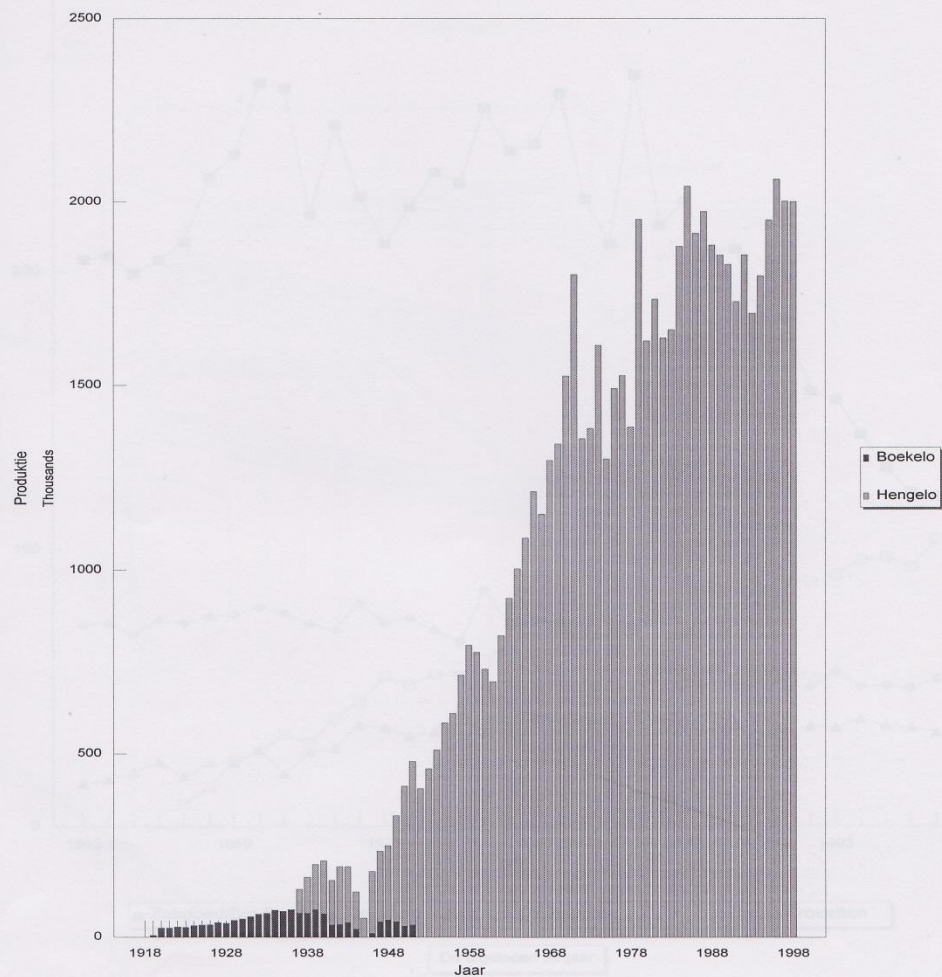
KNZ gezien vanaf het boorterrein





Zout fabriek in Hengelo

Zoutproductie KNZ per jaar vanaf 1918



**80 jaar zout in Twente
70 miljoen ton**

50 jaar KNZ in 1968



KNZ Hengelo aan het Twentekanaal

